

BARNESAKKYNDIG KOMMISJON

Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8036 Dep
0030 Oslo

Deres referanse	Deres dato	Vår referanse	Vår dato
201200643	08.05.2012	2012/2104 KK	10.09.2012

Høring - NOU 2012:5 Bedre beskyttelse av barns utvikling.

Vi viser til invitasjon til ovennevnte høring av 8. mai 2012, hvor barnesakkyndig kommisjon er høringsinstans.

Barnesakkyndig kommisjon anser det som svært positivt at Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet har bedt om en utredning av det biologiske prinsippets anvendelse i barnevernet. Vår vurdering er at utredningen er svært god og grundig, ikke minst i forhold til nyere kunnskap om hva som påvirker barns utvikling. Vår kunnskap om barn og barns utvikling har endret seg betraktelig de senere år og det er viktig at myndighetene søker å endre praksis i takt med den kunnskap vi har fått. Det vurderes som spesielt positivt at utredningen fokuserer på de minste barna og legger føringer som i større grad enn tidligere sikrer helsefremmende oppvekstbetingelser fra livets begynnelse av. Alle barn har behov for stabilitet og forutsigbarhet i sin tilværelse. Barn som omsorgsovertas er ekstra sårbare og har derfor ekstra behov for trygghet.

Barnesakkyndig kommisjon vil særlig bemerke det utredningen konstaterer når det gjelder mangelen på forskningsbasert/evidensbasert kunnskap innenfor svært viktige områder av barnevernsarbeid. Vi ser det som spesielt viktig at dette prioriteres høyt, da bedre kunnskap i dette feltet kan sikre mange barnevernsbarn bedre oppvekstvilkår. Vi kommer tilbake til dette under de aktuelle punktene.

Nedenfor trekkes fram de forslag som anses som spesielt positive. Presiseringer og utvidelser til de foreslåtte endringer er framhevet i kursiv.

Punkt 5.4.1 Om hjelpetiltak etter pålegg

Det foreslås en viktig presisering i loven om at evalueringer skal være skriftlige og at det lovfestes en frist for evaluering. Vi støtter dette.

I tillegg anbefales en presisering av at det må ligge gode utredninger til grunn for å kunne finne riktig hjelpetiltak. Alt for ofte igangsettes for eksempel veiledning uten at det er gjennomført en grundig utredning – verken av barnets utvikling og psykiske helse eller foreldres endringsmuligheter. På dette området vil sakkyndige eller fagpersoner med spesialkompetanse på blant annet barns utvikling og foreldres endringskapasitet kunne bistå. Dette fordrer igjen en styrking av slike fagmiljø.

Det bør også presiseres at evaluering av hjelpetiltak må knyttes opp til om relasjonen mellom foreldre og barn er blitt mer utviklingsstøttende – dersom det er det som skal endres – og om barnets utvikling og psykiske helse derigjennom er bedret. Til dette trengs fagpersoner som kan gjøre disse evalueringene.

Punkt 6.5.2 og 6.8.2 - Prinsippet for utviklingsfremmende tilknytning og terskler for omsorgsovertakelse

Nyere forskning viser at barns utvikling skjer gjennom en utviklingsstøttende relasjon til sin omsorgsiver. Det vurderes derfor som spesielt viktig, og i tråd med den kunnskap som foreligger, at det biologiske prinsipp erstattes med *prinsippet for utviklingsfremmende tilknytning*. Utvalget anbefaler at omsorgsovertakelse skal vurderes i forhold til følgende faktorer:

1. Om tilknytnings- og relasjonskvaliteten mellom barnet og omsorgspersonene er utviklingsstøttende eller ikke
2. Alvorlighetsgraden og stabilitet av omsorgssvikt
3. Om omsorgspersonens egenskaper er av varig eller forbigående karakter

Disse anbefalinger vurderes å være i tråd med den kunnskap vi har om hva som fremmer god utvikling.

Punkt 6.8.3 Anbefaling om sakkyndige og fylkesnemndspraksis

Barnverntjenesten har kompliserte og krevende saker som krever høy kompetanse på mange områder for å gjøre gode og riktige vurderinger for barn. I mange saker er det behov for tverrfaglig samarbeid og spesialisert kompetanse på spesifikke områder for å gjøre gode nok undersøkelser og vurderinger.

Kommisjonen støtter forslaget om at det oppnevnes sakkyndige i saker der det ikke er observert alvorlig omsorgssvikt i øyeblikket, men hvor det er usikkerhet om omsorgspersonen vil kunne gi god nok omsorg i framtiden. Dette gjelder først og fremst de minste barna og krever vurderinger av potensielle risikofaktorer, samt prognostiske vurderinger av omsorgskompetanse i tillegg til utredning av tilknytnings- og relasjonskvalitet. For de minste barna må grad av utviklingsstøtte vurderes før barnet viser åpenbare tegn på uopprettelig skade. Dette krever spesialisert kompetanse hos de sakkyndige. Vår vurdering er at sakkyndiges arbeid må kvalitetssikres.

Det anbefales at institusjonell utredning og støtte til sped- og småbarnsfamilier bygges opp og utvikles. Kommisjonen ser det som viktig at det etableres gode videre- og etterutdanningskurs som bidrar til at kompetansen hos de sakkyndige i forhold til de minste barna opprettholdes og videreutvikles.

Punkt 6.8.4

Vi støtter forslaget om å forske på terskelproblematikk ved vurdering av omsorgsovertakelse. Forslaget om en årlig nordisk forskningskonferanse om dette temaet er bra, men vi ser behovet for å ha en bredere ramme. Økt forskningsinnsats kan være aktuelt for flere av de områdene hvor utredningen foreslår endringer.

Punkt 8.3.2.2 Materielle vilkår for endringssak

Kommisjonen støtter forslaget om at det kreves dokumentasjon på at det foreligger endringer som kan påvirke samværsspørsmålet for å kunne fremme ny sak om samvær. Utvalgets fokus på at det er barnet som har rett til samvær og at samvær skal være utviklingsfremmende for barnet, er en understreking av at det alltid skal være barnets beste som skal være målet. Kommisjonen mener at forslaget vil bidra til å fremme ro og stabilitet for barnet.

Punkt 8.4.4.2 Samværsordninger for spedbarn

Det vurderes som positivt at for spedbarn som omsorgsovertas for oppvekst, foreslås at informasjon om opprinnelsesfamilie kan erstatte direkte samvær. Dette kan være spesielt viktig for å sikre stabilitet for de mest sårbare barna – for eksempel de som er traumatiserte

eller ruseksponerte – og der samvær vurderes å være forstyrrende for barnets utvikling og fungering.

Punkt 8.5.2

Det er i dag relativt lite forskningsbasert kunnskap om samværsordninger, og vi støtter anbefalingen om mer forskning på samvær og samværsordninger.

Punkt 9.5.1 Anbefaling om toårsfrist

Mange fosterbarn har en oppvekst som preges av usikkerhet som følge av at saken stadig fremmes i rettsapparatet. Dette er spesielt belastende for barna og deres omsorgsbasis, men også for de biologiske foreldre.

Utvalgets forslag om at det bør være obligatorisk for fylkesnemnda å vurdere tilknytningskriteriet i § 4-21, første ledd, annet punkt i alle tilbakeføringssaker når det er gått mer enn to år etter at barnet ble plassert i det aktuelle fosterhjemmet, er viktig for å sikre omsorgsovertatte barn stabile oppvekstvilkår.

Punkt 10. 4.1 Anbefalinger om adopsjon som barnevernstiltak

Forslaget om at det skal tas stilling til adopsjon ikke senere enn ett år etter plassering for spedbarn som omsorgsovertas før de er 18 måneder kan også bidra til mer stabile oppvekstvilkår. For små barn mellom 18 måneder og fire år foreslås at det skal tas stilling til adopsjon senest to år etter fosterhjems plassering. Disse forslagene styrker rettsikkerheten til omsorgsovertatte barn ved at de får de samme muligheter til stabil og forutsigbar oppvekst som andre barn.

Kommisjonen støtter ellers de forslag som fremkommer i punkt 10.4 i sin helhet, og er enig i utvalgets vurderinger under punkt 10.3. Vi vil særlig fremheve behovet for forskning på praksis med tvangsadopsjon.

Punkt 11.5 Utvalgets anbefalinger

Utvalgets anbefalinger om å lovpålegge helse- og sosialtjenesten ansvar for å varsle barneverntjenesten om gravide mødre som har en livsførsel som kan skade det ufødte barn, støttes. Dette bør inkludere vern av det ufødte barnet ikke bare mot rus, men også vold, overgrep og annen skade.

Punkt 12.6.3 Oppfølging av foreldre etter omsorgsovertagelse

Anbefalinger om at foreldre skal få rett til støtte etter omsorgsovertagelse bifalles. Likeså at de får hjelp og støtte til å gjennomføre samvær.

Punkt 13.2 Barnevernloven som rettighetslov

Forslag om rettighetsfesting av barnevernloven og at barn derigjennom får en lovbestemt rett til hjelp støttes.

Med hilsen

An-Magritt Aanonsen
leder

Kristina Kjeverud
seniorrådgiver